

แม่

ที่

ท่าน

ยัง

ไม่

รู้จัก

พุทธมร อินทสีลา

แม่

ที่

ท่าน

ยังไม่รู้จัก

พุทธทาสภิกขุ

แม่ ที่ท่าน ยังไม่รู้จัก

พุทธทาสภิกขุ

ธรรมบรรยาย

ณ สวนโมกขพลาราม ไชยา

วันเสาร์ที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๓

จัดพิมพ์โดย

ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา

วัดชลประทานรังสฤษดิ์

ท่านผู้ใดเห็นคุณค่าของหนังสือนี้

ประสงค์จะช่วยเผยแพร่เป็นธรรมทาน

ติดต่อโดยตรงได้ที่

ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา

วัดชลประทานรังสฤษดิ์

อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี ๑๑๑๒๐

โทร. ๕๘๓-๕๒๕๓, ๕๘๔-๓๐๗๔

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : สิงหาคม ๒๕๕๐

จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

แม่พิมพ์ โดย สุเนตรพิลัม

โทร. ๘๐๓-๒๒๔๘

พิมพ์ที่ : บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้ง จำกัด

โทร. ๕๘๔-๒๒๔๑

แม่ ที่ท่านยังไม่รู้จัก

พุทธทาสภิกขุ

ท่านสาธุชนผู้มีความสนใจในธรรมทั้งหลาย การบรรยายประจำวันเสาร์ในวันนี้ อาตมาก็ยังคงบรรยายในชุดที่เรียกว่า “สิ่งที่ท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก” ต่อไปอีก เพราะมันยังไม่หมด ท่านทั้งหลายก็สนใจ สังเกตดูเอาเองว่าจริงหรือไม่จริงว่ายังมีสิ่งที่ยังไม่รู้จักอีกมากมาย ทั้งที่เกี่ยวข้องกันอยู่กับสิ่งนั้น สำหรับหัวข้อการบรรยายในวันนี้ก็คือ **“แม่ที่ท่านยังไม่รู้จัก”**

บอกว่า “แม่ที่ท่านยังไม่รู้จัก” มันเป็นการสบประมาทกันมากไปหรืออย่างไร ที่ยังไม่รู้จักแม่ หมายความว่าไม่รู้จักเสียเลยก็มี รู้จักบางส่วนก็มี แล้วก็รู้จักไม่ถูกต้องตามที่เป็นอย่างจริงก็ยังมี มันก็อยู่ในพวกที่เรียกว่าไม่รู้จัก รู้จักบ้าง ไม่รู้จักบ้าง ถูกต้องบ้าง ผิดบ้าง นี่เรียกว่าไม่รู้จัก

- **ถ้ารู้จักแม่แท้จริง โลกจะมีสันติภาพ** -

ถ้าหากว่าในโลกนี้คนทั้งโลกต่างรู้จักแม่รู้จักลูกต่อกันและกันเป็นอย่างดี แล้วประพடுத்தต่อกันและกันให้เป็นอย่างดีระหว่างแม่กับลูกแล้ว โลกนี้ก็จะมีความสันติภาพ สันติสุข สันติสุข สันติภาพ มหาศาลถึงที่สุด ไม่มีอะไรเปรียบได้

❀ แม่ที่กานยังไม่รู้จัก ❀

เดี๋ยวนี้แม่แต่แม่ของมันก็ยังไม่วังจัก แล้วมันจะประพฤติให้ถูกต้องต่อคนทั้งหลายได้อย่างไร ถ้ารู้จักหน้าทีระหว่างแม่กับลูก ลูกกับแม่ถูกต้องแท้จริงแล้ว มันมีความเป็นมนุษย์ที่ถูกต้อง มีมนุษย์ที่ไม่เห็นแก่ตัว ทุกอย่างก็จะเป็นไปในทางดี โลกนี้จะมีแต่สันติสุขและสันติภาพ เดี่ยวนี้แม่แต่แม่กับลูกมันก็ยังรู้จักกันน้อยเกินไป บางทีก็ยังมีความเห็นแก่ตัวในระหว่างแม่กับลูกนั้นแหละ โลกจึงยังไกลต่อสันติภาพมากมายนัก

ขอยืนยันซ้ำอีกครั้งหนึ่งว่า ถ้าแม่และลูกในโลกนี้รู้จักกันเป็นอย่างดี ไม่บกพร่องในหน้าที่ของตนแล้ว โลกนี้จะมีสันติภาพสันติสุขยิ่งกว่าบัดนี้มากมายนัก นี่เป็นเหตุที่ทำให้ต้องพูดเรื่อง “แม่” กันเสียบ้าง

- แม่ยุคนิคส์ต่างกับแม่ยุคชานา -

ถ้าเราจะสังเกตดูง่าย ๆ ในระยะใกล้ ๆ ทีพอจะมองเห็นจะยกตัวอย่างแม่ในยุคที่เป็นชานา ยุคที่นิยมภคกรรมเป็นหลัก นี่แม่แบบนี้ก็แบบหนึ่ง มาถึงแม่ที่จะเป็นนิคส์ หรือเป็นนิคส์บ้างแล้ว หรือกำลังจะเป็นนิคส์คืออุตสาหกรรม มันก็ไปอีกอย่าง

แม่ในยุคชานาของเราดูซี สวมเสื้อแขนยาว นุ่งผ้าปกไปถึงข้างล่าง ผมเผ้าก็เส้นตรงเรียบร้อย ถ้าแม่ยุคที่เป็นนิคส์นี่มันจะปิดเกือบไม่มีด ผมก็หยิกงอเป็นผมเงาะไปเลย แม่แต่เพียงเท่านี้มันก็แสดงความแตกต่างให้เห็นได้ชัดแล้ว เดี่ยวนี้ยังไม่ทันจะเป็นนิคส์นะ เพียงคิดว่าจะเป็นการกันเท่านั้นแหละ ก็มีความแตกต่างกันอย่างยิ่งแล้ว

••••• แม่ที่กานยังไม่รู้จัก •••••

เมื่อไม่กี่วันมานี้ หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งลงเรื่องที่แสดงให้เห็นว่า โอ้..น่าคิดเลย หนังสือพิมพ์ลงข่าวถึงว่าลูกคนหนึ่งมันไล่แม่ออกจากบ้าน มันประจบประแจงพะเน้าพะนอจนแม่ทำหนังสือสิทธิตามกฎหมายยกสวนให้ลูกไป แม่ขอแต่เพียงว่าอาศัยกระท่อมอยู่ในนั้นกินผลไม้บ้างเล็กน้อย พอลูกมันได้กรรมสิทธิ์สวนนั้นแล้วไม่เท่าไร มันก็ไล่แม่มันก็ด่าแม่อย่างหยาบคายอย่างมิใช่แม่ แล้วแม่เหลือทน ก็มีคนแนะนำไปฟ้องศาลตามกฎหมายที่ยังมีอยู่ ขอถอนกรรมสิทธิ์คืน ถอนกรรมสิทธิ์สวนคืน ก็ยังทำได้ กฎหมายยังให้ทำได้ นี่มันยังมีกันถึงขนาดนี้ นี่ลูกอย่างไรขอให้แม่ยกที่ดินให้ พอยกให้แล้วก็ขับไล่แม่ ด่าแม่ จนอยู่ไม่ไหวทนไม่ไหว ไปขอให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิกลับคืน นี่มันเป็นยุคนิกส์หรือจะเป็นนิกส์ มันถึงขนาดนี้ มันยังจะมีอีกมาก

แม่ยุคนิกส์กับแม่ยุคชวานามันก็เป็นตัวอย่างให้เห็นอยู่ มันจะเอาจิตใจไหนมาเลี้ยงดูพ่อแม่ที่แก่ชรา ยังดี ๆ อยู่แท้ ๆ มันยังไล่มันยังด่า มันยังให้ไปเสียให้พ้น นี่เพียงแต่สรุปความว่ามันเป็นยุคๆ เสียแล้ว แม่นี้เป็นยุคๆ ไปเสียแล้ว แม่ยุคชวานากับแม่ยุคนิกส์ ยุคกสิกรรมกับยุคอุตสาหกรรมนี่ก็ต่างกันมากเสียแล้ว

- ความหมายของแม่สามระดับ -

ที่นี้ก็มาดูจนถึงความหมายหรือคุณค่าหรือความประเสริฐดูความหมายของคำว่า“แม่”กันบ้าง ว่ามันเป็นอย่างไร เอากันอย่างง่าย ๆ เด็ก ๆ ก็รู้ว่า ถ้าไม่มีแม่ โลกนี้มันก็ไม่มี โลกนี้มันก็สูญสิ้นไป ถ้าไม่มีแม่โลกจะเป็นอย่างไร คิดดูได้ทุกคน มันจะไม่

••••• แม่ที่กานยังไม่รู้จัก •••••

มีคนเหลืออยู่สักคนหนึ่ง หรือถ้าไม่มีแม่ที่ถูกต้อง มันก็จะมีแต่คนที่มิใช่คน มันจะไม่มีคนที่มิจิตใจอย่างคน ถ้าแม่ไม่ถูกต้อง มันก็จะเป็นลูกที่มีจิตใจอย่างลูกของสัตว์ แล้วจะไม่มีสิ่งที่เรียกว่ามนุษย์ คือคนที่มีความรู้สึถูกต้องเป็นมนุษย์ก็จะมี ถ้าไม่มีแม่มาอบรมสั่งสอนเรื่องทางจิตทางวิญญาณ ทางวัฒนธรรม นี่มันก็ไม่มีคน หรือถึงกับไม่มีมนุษย์ นี่ถ้าไม่มีแม่เอาเสียเลย มันก็ตายหมดเกลี้ยง ไม่มีเหลือ นี่ความหมายของคำว่า “แม่”

- ระบุภาษาคนธรรมดา -

เราจะดูกันใน ๓ ลักษณะ เมื่อดูแล้วพูดออกมาในภาษาคน ภาษาคนธรรมดาตกลงถนนหนทางทั่วไป คนธรรมดาพูด แม่จะมีความหมายอย่างไร ถ้าพูดภาษาธรรม ภาษาที่ผู้ธรรมะพูด แม่มีความหมายอย่างไร ถ้าเป็นภาษาปรมาตม์ อภิปรมาตม์ คือในทางธรรมะสูงสุด เป็นโลกุตตระแล้ว แม่มีความหมายว่าอย่างไร นี่เป็น ๓ อย่างด้วยกันอย่างนี้

ภาษาคน แม่ก็มีความหมายแต่เพียงว่า ไม่ให้มนุษย์สูญพันธุ์ หรือไม่ให้สูญพันธุ์ที่ดี ไม่ให้สูญพันธุ์ที่สูง มันก็มีเท่านั้นนะ พูดภาษาคน คนธรรมดาที่รู้จัก เป็นอันเข้าใจกันได้ว่า ภาษาคนธรรมดาให้ความหมายแก่แม่อย่างนี้

- ระบุจริยธรรม -

นี่ถ้าพูดในภาษาธรรม ที่สูงขึ้นไปกว่าภาษาคน เราจะพูดได้ว่า พระพุทธเป็นพ่อ พระธรรมเป็นแม่ พระสงฆ์เป็นพี่ คิดดูเถอะ แม่คืออะไร แม่คือพระธรรม พระธรรมคือแม่ มีพระพุทธ

แม่ที่ท่านยังไม่รู้จัก

เป็นพ่อ พระสงฆ์ทั้งหลายเป็นพี่น้องของเรา เรามีพระธรรมเป็นแม่ เป็นแม่ทางจิตทางวิญญาณ แล้วก็สูงขึ้นไป สูงขึ้นไป จนได้บรรลุมรรคผลนิพพาน นี่อย่างนี้เรียกว่า มีพระธรรมเป็นแม่

- ระดับปรมาตมธรรม -

ที่นี้มาถึง ภาษาปรมาตม หรือ อภิ เติม อภิ ไปหน่อย อภิปรมาตม คือที่ลึกซึ่งอย่างยิ่ง ท่านทั้งหลายก็คงจะไม่เคยได้ยินได้ฟัง หรือไม่เคยได้นึกได้คิดก็ได้ ข้อนี้มันเป็นภาษาอุปมา เป็นภาษาความหมาย แต่ก็พูดตรงๆ เหมือนกัน พูดสั้นๆ ก็ว่า แม่นี้คือสิ่งที่ต้องฆ่าเสีย เป็นอย่างไรเมื่อท่านทั้งหลายได้ยินอย่างนี้ แม่เป็นสิ่งที่ต้องฆ่าเสีย นี่ภาษาปรมาตม เป็นภาษาธรรมะอันสูงสุด

พระพุทธภาษิตก็มีว่า “มาตะรัง ปิตะรัง หันตะวา - ให้ฆ่าแม่ ฆ่าพ่อเสีย” “อกัตถัญญ สิ พราหมณะ - เป็นคนอกัตถัญญเถิตพราหมณ์” นี่พระพุทธเจ้าตรัสอย่างนี้ก็มี เป็นภาษาปรมาตม สูงกว่าภาษาคน คนโง่ไม่เข้าใจ ขอใช้คำนี้ มันสะดวกหน่อย คนโง่ไม่เข้าใจ เพราะว่าตามหลักธรรมะนั้น สิ่งที่เราสร้างสรรค์ปรุงแต่งสิ่งที่มีชีวิตขึ้นมาให้เกิดเป็นตัวกูเป็นของกู ที่ได้มาเกิดเป็นตัวกูของกูนั้น อวิชชาเป็นพ่อ ตัณหาเป็นแม่ พอได้ทำหน้าที่แล้ว มันก็คลอตอออกมาเป็นตัวกู เป็นของกู ตัวกู-ของกูนี้ต้องทำลายเสียให้หมดสิ้น จึงจะบรรลุนิพพาน เมื่อจะตัดตัวกู-ของกู มันก็ต้องฆ่าพ่อฆ่าแม่ ฆ่าพ่อคืออวิชชา ฆ่าแม่คือตัณหาเสีย

ที่นี้ก็เป็นคนอกัตถัญญ ท่านคงไม่ได้ยินได้ฟังกันนัก อกัตถัญญ นี้แปลว่าอะไร อกัตถัญญแปลว่าไม่รู้คุณผู้อื่น ก็รู้กัน

••••• แม่ที่ท่ายังไม่รู้จัก •••••

ทั่วไป แต่คำนี้มันแปลกลับตรงกันข้ามก็มี แปลว่ารู้สิ่งซึ่งปัจจัย
อะไรๆ กระทำไม่ได้ ประงแต่่งไม่ได้

อกตะ แปลว่า ประงแต่่งไม่ได้ ทำไม่ได้ แล้ว ัญญ คือรู้
รู้จักสิ่งซึ่งปัจจัยประงแต่่งไม่ได้ นั่นคือนิพพาน อกตัณฺณคือผู้รู้
นิพพาน ไม่ใช่คนอกตัณฺณ กลางบ้าน กลางทุ่งนาไม่ใช่ นั่นมัน
ความหมายอีกอัน คำพูดคำเดียวกันแท้ๆ อกตัณฺณที่ตรัสนี้คือ
ท่านจรงูธรรมะหรือสิ่งซึ่งปัจจัยประงแต่่งกระทำไม่ได้ คือผู้รู้พระ
นิพพาน “ฆ่าพ่อ ฆ่าแม่ เป็นคนอกตัณฺณ แล้วก็จะบรรลุนิพพาน”
เคยได้ยินไหม เคยได้ยินมาก่อนไหม อาจจะไม่เคยได้ยิน แต่ไม่
เข้าใจ

ที่นี้อาตมาจะพูดให้มันสิ้นซากเลย ฟังให้ดีๆ นะว่า

“เผาบ้านเผาเรือนเสีย ฆ่าลูกฆ่าเมียเสีย ฆ่าพ่อฆ่าแม่
เสีย เป็นคนอกตัณฺณเกิด”

ฟังถูกไหม เผาบ้าน เผาเรือนเสีย ก็คือว่าอย่าไปหลงสิ่ง
สวยงาม บริวารบริขารสำหรับกามคุณ วัตถุปัจจัยแห่งกามคุณ
เหมือนกับดอกไม้อย่างนั้นแหละเผาเสีย ลูกเมีย ซึ่งเป็นที่ผูกพัน
ผูกพันเหลือประมาณก็ฆ่าเสีย พ่อแม่ที่สร้างมาตลอดมาก็ฆ่าเสีย
แล้วก็เป็นคนอกตัณฺณ รู้สิ่งซึ่งปัจจัยประงแต่่งไม่ได้ คือนิพพาน

เรื่องนี้เคยพูดไปบางแห่งแล้วถูกค่าเลย..ถูกค่า แล้วก็มีคน
พวกหนึ่งประมาณว่า อย่าฟัง อย่าเชื่อคำสั่งสอนของพุทธทาส ที่
สอนให้ฆ่าพ่อฆ่าแม่เสีย นี่เขาเอากันอย่างนี้เลย เขาไม่รู้ว่าคำ
นี้พระพุทธเจ้าตรัสนะ ไม่ใช่อาตมาว่า “ให้ฆ่าพ่อฆ่าแม่เสีย เป็น

แม่ที่กานยังไม่รู้จัก

อกตัณญู แล้วนิพพาน” พระพุทธเจ้าตรัส อาตมาถูกประณาม โดยคนหมู่หนึ่ง คณะบางคณะเชื่อว่าอย่าไปฟังอีกต่อไป อย่าไป เชื่อถืออีกต่อไป

ที่ว่า “ฆ่าพ่อฆ่าแม่เสีย อกตัณญูแล้วจะนิพพาน” นี่มัน ภาษาปรมัตถ์ หรืออภิปรมัตถ์ ภาษาสูงสุด มันไม่รู้ เมืองไทยก็ ยังมีคนที่ฟังข้อนี้ไม่ออก ฟังข้อนี้ไม่ถูก เพราะมันเป็นภาษาอภิ ปรมัตถ์ แม่คือตัณหา พ่อคืออวิชชา ลูกเมียคือกามคุณ บริหาร เพื่อกามคุณ สิ่งเพื่อกามคุณ จะเป็นอะไรก็ตามเถอะที่มันเพื่อกามคุณ เพื่อสนุกสนานนั่นแหละ เรียกว่าเรื่องลูกเรื่องเมีย เรื่อง บ้านเรื่องเรือน บรรดากามคุณทั้งหลายเรียกว่าบ้านเรือนลูกเมีย ทำลายหมด ฆ่าพ่อฆ่าแม่หมด เป็นคนอกตัณญู คือรู้พระนิพพาน นี่ภาษาปรมัตถ์ ภาษาชั้นสูงสุด

ภาษาคนธรรมดาที่ว่า แม่นี้เราจะต้องรู้ว่าทำให้โลกไม่สิ้น สุด ไม่สูญ ถ้าภาษาธรรมก็ว่าเรามีพระธรรมเป็นแม่สำหรับที่จะ ไปนิพพาน แต่ถ้าพูดภาษาอนัตตา ภาษาโลกุตตระ ภาษาอภิ ปรมัตถ์แล้ว ฆ่าแม่คือตัณหาเสีย ฆ่าพ่อคืออวิชชาเสีย ฆ่าลูกฆ่า เมียคือวัตถุแห่งกามารมณ์ทั้งหลายเสีย บ้านเรือนที่เป็นอุปกรณ์ บั๊จจัย ฆ่าเสียทำลายเสียเผาเสียให้หมด แล้วก็รู้พระนิพพาน อัน เป็นสิ่งที่บั๊จจัยทำไม่ได้เกิด มันเป็น ๓ ภาษา ๓ ระดับแห่งภาษา ต่างกันลิบ

ลืมหมดแล้ว ภาษาคนว่าอย่างไร ภาษาธรรมว่าอย่างไร ภาษาปรมัตถ์ว่าอย่างไร สำหรับคำว่า “แม่” หรือ “พ่อ” นี้ จำแต่

แม่ที่ท่านยังไม่วู้จัก

ใจความไว้ก็ได้ ถ้าเป็นภาษาปรมัตถ์แล้วเขาถือว่าแม่นั้นคือตัณหา พ่อ นั้นคืออวิชชา วัตถุประสงค์จายกามารมณคือลูก คือเมีย คืออะไรต่าง ๆ นี้เฝ้าหมดเลย ซ่่าหมดเลย แล้วก็รู้พระนิพพานที่อะไรๆ ประจแต่งไม่ได้ นี้ภาษาปรมัตถ์ “แม่” คือผู้ที่ต้องซ่่าเสีย ฟังแล้ว น่าเกลียด น่าซ้ง น่าตกใจ

ระวังอย่าไปพูดต่อ จะถูกด่านะ ถ้าจะไปพูดต่อ พูดให้ตีๆ พูดให้เป็น มันจะถูกด่าเหมือนออาตมา ถูกด่าและถูกประณามว่า มันสอนบ้่าๆ บอๆ อย่าไปฟังมัน อย่างนี้ นี้ที่เรียกว่าดูตามความหมาย ภาษาคนก็มีความหมายอย่างหนึ่ง ภาษาธรรมก็มี ความหมายอีกอย่างหนึ่ง ภาษาอภิปรมัตถ์ สูงสุดเป็นโลกุตตระ อนัตตา นั้นก็ไปอย่าง แม่มี ๓ ความหมาย อย่างนี้

ที่นี้ดูกันอีกทีให้รู้จักแม่ คำว่า “แม่” นี้เล่นตลกได้ อย่างนี้ ต้องเคารพ ต้องบูชา ต้องเอามาเป็นพระธรรม ต้องซ่่าเสีย จงดูกันต่อไปอีกในความหมายที่จะช่วยให้เข้าใจแม่ยิ่งขึ้นว่า แม่นั้น มีกี่ชนิด

- แม่ที่เลี้ยงลูกกับแม่ที่ไม่เลี้ยงลูก -

ดูตามธรรมชาติสามัญธรรมชาติกันก่อนว่า แม่นี้ มันมี อย่างน้อย ๒ ชนิด คือ แม่ที่เลี้ยงลูก กับ แม่ที่ไม่เลี้ยงลูก

แม่ที่ไม่ต้องเลี้ยงลูก คุณรู้จักไหม ไม่รู้จักก็แยะมาก แยะมากถ้าไม่รู้จัก แม่ที่ไม่ต้องเลี้ยงลูกก็เช่น แม่หน้า แม่ไม้ แม่ฝา แม่ประตู แม่อีกหลายๆ แม่ที่ไม่เลี้ยงลูก แม่เหล่านี้ไม่เลี้ยงลูก ไม่ต้องเลี้ยงลูก

แม่ที่ท่ายังไม่รู้จัก

ทีนี้แม่ที่ต้องเลี้ยงลูก แม่สัตว์ก็เลี้ยงลูก แม่คนก็เลี้ยงลูก มนุษย์ก็เลี้ยงลูก แล้วจะบอกอีกคำหนึ่งซึ่งคงจะไม่เชื่อก็ตามใจว่า ดวงอาทิตย์ก็ต้องเลี้ยงลูก บ้าไหม บ้าหรือดี ดวงอาทิตย์ก็ต้องเลี้ยงลูก

เราไปอ่านหนังสือเรื่องวิทยาศาสตร์อะไรมา ดวงอาทิตย์นี้เป็นเหมือนกับ“แม่” มันเป็นจุดศูนย์กลาง มีลูก ๙ คน ๘ คน วิ่งรอบๆ ดวงอาทิตย์ ดวงนั้นวิ่งในวงอย่างนั้น ดวงนี้วิ่งในวงอย่างนี้ โดยการควบคุมยึดไว้ของดวงอาทิตย์ ไม่ตกไม่ร่วงไปที่ไหนแล้ว ไม่ไปชนใคร ดวงอาทิตย์คุมลูกไว้ตั้ง ๘ ดวง ๙ ดวง ๙ ลูก เลี้ยงลูกนี้ไม่ให้มันไปชนใครแตกกระจาย ดวงอาทิตย์มันเลี้ยงลูกนะ บ้าหรือดี ถ้าจะมองกันใ้แน่ดี ก็มองได้ แม่แต่ธรรมชาติที่ไม่มีชีวิตจิตใจ มันก็ยังเลี้ยงลูก ถ้าหากว่าดวงอาทิตย์ไม่มีการดึงดูดยึดเหนี่ยวที่ถูกต้องไว้ ดวงดาว ๙ ดวง ๘ ดวง คงหนีสูญหายกระจัดกระจายไปชนอะไรกันแหลกลาญหมด ไม่เหลืออยู่

ทำไมเรียกว่า“ลูก” ทำไมเรียกดวงดาวที่เป็นดาวพระเคราะห์เหล่านั้นว่าลูก เพราะว่าเราได้ยินได้ศึกษากันมาว่า มันแตกออกมาจากดวงอาทิตย์ คือเป็นเศษที่ออกมาจากดวงอาทิตย์ หรือมันมีหมอกเพลิงที่จับกลุ่มกันขึ้นเป็นดวงอาทิตย์ แล้วบางส่วนมันออกมาเป็นลูกๆ เล็กๆ เหล่านี้ ก็เรียกว่ามันก็เป็นลูกของดวงอาทิตย์ทั้งนั้นแหละ ดวงอาทิตย์มีลูก บ้าหรือดี แล้วดวงอาทิตย์ก็เลี้ยงลูก ไม่รู้กี่ล้านๆๆ ปีมาแล้ว ลูกเหล่านี้ไม่เคยไปชนใครให้แตกทำลายเลย ดวงอาทิตย์มันเลี้ยงไว้ได้

แม่ที่กานยังไม่รู้จัก

- แม่คืออะไร ในทัศนะของลูก -

ดวงอาทิตย์ก็เลี้ยงลูก สัตว์ก็เลี้ยงลูก คนก็เลี้ยงลูก แม่แต่ดวงอาทิตย์มันก็เลี้ยงลูก แต่ดูถึงสัตว์ก็ต้องดูให้ละเอียด บางที่สัตว์บางชนิดไม่เคยเลี้ยงลูก ไม่เคยรู้จักแม่เลยก็มี เดียวก็จะพูดกันว่า สัตว์บางชนิดไม่รู้จักแม่ ไม่ได้เลี้ยงลูกหรอก แต่ว่าสัตว์ส่วนมากที่สุดรู้จักแม่และเลี้ยงลูก

มันก็ต้องดูกันต่อไป ต้องถามผู้ที่เป็นลูก ถามฝ่ายที่เป็นลูกดูว่า “แม่” คืออะไร ใครเป็นลูกอย่างไร ลักษณะอย่างไร เราก็จะได้คำตอบประหลาดๆ ตอบต่างกันมาก แล้วมันก็ถูกของมันทั้งนั้นแหละ

- แม่ในทัศนะของลูกเลี้ยงและลูกตัว -

ที่แรกก็ไปถามคนที่มันเป็นลูกเลี้ยง ลูกเลี้ยงบ้านเราเรียกลูกบ้า คนกรุงเทพฯเรียกลูกเลี้ยง ให้ไปถามลูกเลี้ยงดูว่าแม่คืออะไร มันจะตอบว่า “แม่คือคนที่เกลียดฉันที่สุดในโลก” ไปถามลูกบ้าดูเถอะ มันจะบอกว่าแม่คือคนที่เกลียดฉันที่สุดในโลก

ที่นี้ไปถามลูกดี ๆ ที่เป็นลูกจริง ๆ ลูกแท้ ๆ ว่าแม่คืออะไร มันก็ว่า “แม่คือคนที่รักฉันที่สุดในโลก” มันเป็นลูกด้วยกัน มันตอบคนละอย่าง คิดดูเถอะว่ามันยังมีความหมายอะไรซ่อนเร้นอยู่อย่างนี้

แล้วก็ไปถามฝ่ายแม่ดูก็ได้ ถามแม่เลี้ยงว่าลูกคืออะไร มันก็ตอบว่า “สิ่งที่ฉันเกลียดที่สุด” ถามแม่ที่ดี ที่ธรรมดาถูกต้องก็ว่า “สิ่งที่ฉันรักที่สุด” เหมือนกัน

••••• แม่ที่ท่ายังไม่รู้จัก •••••

- แม่ตามพระคัมภีร์ -

แล้วถาม คนถือคัมภีร์ คนเคร่งศาสนา ถือบาแลนอยู่ตลอดเวลา อย่างนี้เรียกว่าบรรยายเป็นคั่งเป็นแคว แม่คืออะไร มีบุญคุณตอบแทนไหมไหว อย่างที่อ่านได้ในคัมภีร์ เขาถือคัมภีร์ก็ตอบอย่างนั้น ถามผู้ถือคัมภีร์ผู้เคร่งศาสนาว่าแม่คืออะไร ก็ว่าเป็นชั่วโมงๆ

- แม่ของนักวิทยาศาสตร์ -

ไปถาม นักวิทยาศาสตร์ ซึ่งมันเป็นวัตถุนิยมจัด มันก็ต้องบอกว่าธรรมดา ธรรมชาติธรรมดา แม่ไม่ได้มีความหมายอะไร นอกไปกว่าธรรมดา มีชีวิตมาพอถึงขนาดก็สืบพันธุ์ มันก็เป็นแม่ได้เท่านั้นเอง ถ้าถามนักวิทยาศาสตร์ มันก็ว่าแม่คืออย่างนี้ เท่านั้น

- แม่ของพระอรหันต์ -

ที่นี้สมมติว่าไปถามพระอรหันต์ดูว่าแม่คืออะไร พระอรหันต์จะตอบว่าอย่างไร พระอรหันต์คงจะตอบว่า แม่คือผู้ที่สร้างมนุษย์ให้มาเป็นพระอรหันต์เหมือนฉัน พระอรหันต์จะตอบอย่างนี้ก็ได้ แล้วมันก็ต้องจะตอบอย่างนี้

- แม่ของลูกไก่ -

ที่นี้เอาธรรมชาติที่สุดมาพิจารณากันดูบ้าง ถามอะไรดี ถามลูกไก่ ลูกไก่ตัวเล็กๆ แม่คืออะไร มันก็ต้องบอกว่า แม่คือผู้ที่มุ่งหลังคาให้ฉันตลอดเวลา มุ่งหลังคาให้ฉันตลอดเวลา ต่อสู้หมา ต่อสู้เหี้ยยว ต่อสู้อะไรที่มันจะมาทำอันตรายฉัน แม่มุ่งหลังคาให้

แม่ที่ท่านยังไม่รู้จัก

ฉัน ครอบฉันไว้ตลอดเวลา นี่คือแม่ ลูกไก่อันรู้เท่านั้น แม่คือผู้
ที่มุ่งหลังคา คุ่มครองฉันตลอดเวลา

- แม่ของลูกหมา -

ที่นี่ ถ้ามลูกหมาชิ แม่คืออะไร แม่คือผู้ที่คุมครองไม่ให้
ใครมาทำร้ายรังแกฉัน แม่ก็เห่า ถ้ามมาจับฉัน แม่ก็กัด นี่แม่ของ
ฉัน แม่คืออย่างนี้ นี่คือผู้คุมครองฉันอย่างนี้ ใครจะมาทำร้าย
ใกล้ฉันไม่ได้ แม่จะเป็นผู้ต่อสู้ จะเป็นผู้กัด นี่ถ้ามลูกหมา

- แม่ของลูกปลา -

ที่นี่ถ้ามลูกปลา อย่างหาว่าเป็นเรื่องนอกแวนนอกริด
ปลามันมี ๒ ชนิด ท่านทั้งหลายกินเข้าไปตั้งเยอะเยอะ ยังไม่รู้ว่
มันมี ๒ ชนิด กินปลาตั้งเยอะเยอะ ไม่รู้ว่ปลามี ๒ ชนิด ปลา
ชนิดหนึ่งจะเรียกว่า อาคาริก เหมือนภาษาศาสนา มันมีบ้านมี
เรือน มีรัง มีรูอยู่ ปลาพวกนี้มันเรียกว่าอาคาริก คือมีบ้านเรือน
ปลาพวกนี้มันออกไข่ มันเลี้ยงลูก มันคุมครองลูกอย่างยิ่ง ไปดู
ปลากัดเถอะ ปลาอะไรก็ได้ในตระกูลที่มันมีรูมีรังมีอะไรอยู่ แล้ว
มันคุมครองลูก รักลูกเหลือประมาณ นี่ก็ลูกปลาก็ตอบว่ “ผู้
รักเราที่สุดนั่นแหละคือแม่ คือพ่อ”

ที่นี่ปลาอีกชนิดหนึ่งไม่มีเรือน ไม่มีรู ไม่มีรังอยู่ที่ไหน
เป็นอนาคาริก ได้แก่ตระกูลปลาตะเพียนทั้งหลาย บ้านเราเรียก
ว่แม่ปลา แม่ปลาคือปลาตะเพียนทุกชนิด ปลาตระกูลนี้ไม่มีเรือน
ไม่มีรัง ไม่มีอะไรที่อยู่เป็นหลักเป็นแหล่ง พอถึงไข่แก่เข้ามาพอ
น้ำมากก็ไข่ราดไปทั้งทุ่งเลย ไข่อยู่ที่ไหนก็ออกเป็นตัวเอาเองก็ไป

แม่ที่ท่ายังไม่รู้จัก

แล้ว รอดตัวก็ไป นี่ปลาอนาคาริก ไม่มีบ้านมีเรือน ลูกปลาบอก
ว่ายังไง “ฉันไม่รู้ ไม่รู้แม่อยู่ที่ไหน ฉันไม่รู้เรื่องแม่เลย” ลูกปลา
นี้ก็ตอบอย่างนี้ แม่คือไม่รู้ ไม่มี แม่คือสิ่งที่ไม่มีในโลก เพราะ
มันไม่เคยพบกันเลยนี้ แม่ปลากับลูกปลาชนิดนี้

- แม่ของลูกยุง -

ถามลูกยุงดูก็ได้ ถามลูกยุงดู แม่อยู่ที่ไหน มันก็ไม่รู้ เพราะ
มาจากลูกน้ำ ถามลูกน้ำแม่อยู่ที่ไหน ก็ไม่รู้เหมือนกัน ลูกน้ำนี้
มันไม่เคยรู้จักแม่ยุงที่มาไข่ อาตมานั่งดู แม่ยุงมาไข่ขาวเม็ดเล็กๆ
ติดอยู่ที่เศษขยะที่ลอยน้ำอยู่ แล้วไข่มันออกลูกเป็นตัว ลูกกับแม่
ไม่เคยพบกัน ลูกยุงก็ไม่มีแม่ ถามว่าแม่คืออะไร มันก็ตอบไม่ถูก

- แม่ปูของลูกปู -

ถามลูกปู แม่คืออะไร ลูกปูก็ตอบว่า “แม่คือผู้ที่ดีแต่จะ
สอนให้ฉันเดินตรง แล้วแกเองก็เดินไม่ได้” นี่ว่ากันตามที่เรา
รู้กันอยู่ รับผิดชอบ ดีแต่บเร้าให้ลูกปูเดินตรง แต่ว่าแม่เองก็เดิน
ไม่ได้ ระวังนะ..แม่คนจะเป็นแม่ปูนะ แม่คนแท้ๆ จะเป็นเหมือน
แม่ปู ระวังให้ดีๆ อย่าหัวเราะแม่ปูนะ

- แม่ของเชื้อโรค -

ที่นี้เราถาม เชื้อโรค เชื้อที่มันเกิดลูกลามไปใหญ่โต ถาม
ว่าแม่อยู่ที่ไหน มันก็ไม่รู้ มันก็สั่นหัว เชื้อรา ขึ้นรา เห็ดขึ้นรา
ออกมาเป็นลูกเห็ดเยาะ แม่อยู่ที่ไหนก็ไม่รู้ ไม่มีแม่เหมือนกัน

นี่แม่ที่มันรู้จักก็มี แม่ที่ไม่รู้จักก็มี แม่ที่ไม่มีหน้าที่ย่าง
แม่ก็มี ไม่มีเอาเสียเลย ตระกูลปลาตะเพียนทั้งหลายไม่รู้เรื่องแม่

••••• แม่ที่ท่านยังไม่รู้จัก •••••

- แม่ของท่านพุทธทาส -

ที่นี้ถามอาตมาดูบ้างใหม่ว่า แม่คืออะไร อาตมาบอกว่า “แม่คือผู้ที่ถ่ายทอดนิสัยให้มากยิ่งขึ้นกว่าพ่อ” แล้วดูแม่นี้จะรักลูก ยิ่งกว่าพ่อ แม่คืออย่างนี้ ถ้าไม่มีแม่ สอนโมกข์ไม่มี ขอบอกอย่างนี้เลย แม่สำหรับอาตมาเป็นอย่างไร

เห็นไหม ยังมีแม่ที่ยังไม่รู้จักใช่ไหม แม่ที่ยังไม่รู้จักเอาเลยก็มี แม่ที่เข้าใจคิดว่าไม่ใช่แม่ก็มี แล้วอย่าหาว่าอาตมาดูถูกไม่ได้ดูถูกว่าท่านยังไม่รู้จักแม่ ยังไม่รู้จักบางอย่าง ไม่รู้จักบางความหมายของคำว่าแม่ เลยเอามาพูดในหัวข้อที่ว่า “สิ่งที่ท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก” ยังไม่รู้จัก ก็รู้จักกันเสียบ้างซิ

- ลูกคืออะไร -

เพื่อให้รู้จักแม่ดีขึ้นก็ไปย้อนปัญหาที่ตั้งว่า “ลูกคืออะไร” จะช่วยให้รู้จักแม่ดีขึ้นเหมือนกัน

- ลูกคือสิ่งที่รบกวน -

ถามแม่บางคนว่าลูกคืออะไร อาจจะต้องบอกว่า “ลูกคือสิ่งที่รบกวนฉันที่สุด” เราจึงพบลูกในถังขยะ แม่เอาไปทิ้งถังขยะ ในหน้าหนังสือพิมพ์มีบ่อย เด็กในถังขยะ เพราะว่าแม่มันไม่ยอมรับ ลูกคือสิ่งที่ทำความยากลำบากรำคาญที่สุด เอาไปทิ้งขยะเสีย

- ลูกคือสินค้า -

บางคนก็ตอบว่า ไ้..ลูกคือสินค้าที่ขายได้นะเลี้ยงไว้เถอะขายก็ได้นะ เลี้ยงลูกไว้ขาย เต็มนี้เขาขายกันใหญ่ โดยเฉพาะลูกหญิง ลูกคือสินค้า ขายก็ได้ ลูกคือสินค้า

แม่ที่กานยังไม่รู้จัก

- ลูกคือผู้เป็นที่พึ่งไว้ -

แต่ว่าแม่บางคนจะตอบว่า “โอ..ลูกคือผู้ที่สืบสายโลหิตจากฉัน ลูกคือผู้ที่ได้รับมรดกจากฉัน ลูกคือผู้ที่ช่วยปิดตาให้ฉันเมื่อฉันตาย” ลูกมันจะคอยปิดตา ตามันลืมหิวอยู่ ลูกมันเฝ้าดูพ่อหรือแม่จนตาย ลูกนี่คือผู้ที่ช่วยปิดตาฉันเมื่อฉันตาย ให้ตามันหลับ ตายแล้วยังจะทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ด้วย ลูกอย่างนี้มันลูกกตัญญู

- ลูกคือลูกหนี้ของพ่อแม่ -

เมื่อดูกันอีกทีหนึ่งในแง่เศรษฐกิจ ลูกนั่นคือลูกหนี้ของพ่อแม่ จำเป็นจะต้องใช้หนี้แก่พ่อแม่ทุกอย่างทุกประการให้คุ้มค่ากัน แม่พ่อแม่มีบุญคุณเท่าไร ลูกจะต้องใช้หนี้ เพราะฉะนั้นลูกก็คือลูกหนี้ของพ่อแม่ ถ้าเป็นลูกหนี้ที่ซื้อตรงก็ใช้กันอย่างดีที่สุด เป็นลูกหนี้ที่ซื้อสัตย์ที่ซื้อตรงที่สุด

- ลูกคือผู้ช่วยพ่อแม่ให้พ้นนรก -

ตามที่ถือกันมาแต่โบราณโบราณ เป็นต้นวัฒนธรรมไทยคืออินเดียนั้นก็คือว่า ลูกโดยเฉพาะลูกผู้ชาย จะช่วยยกพ่อแม่จากขุมนรก ถ้าไม่มีลูกแล้วพ่อแม่จะต้องตกนรกขุมหนึ่งชื่อว่า “บุตรตะ” นรกนี้ก็คือความร้อนใจที่ไม่มีลูก พอได้มีลูกความร้อนใจนี้ก็หายไป นี่มันยกพ่อแม่จากขุมนรกแห่งความร้อนใจ ลูกคือผู้ยกพ่อแม่จากขุมนรกแห่งความร้อนใจ ลูกนี่จะเป็นที่พึ่งพาอาศัยของพ่อแม่เมื่อยามแก่ชรา จะมีอะไรเล่าที่จะเป็นที่พึ่งพาอาศัยของพ่อแม่เมื่อยามแก่ชรา ก็ลูกนี่แหละ

.....แม่ที่กานยังไม่รู้จัก.....

- ลูกคือผู้นำพ่อแม่ให้ถึงนิพพาน -

ลูกคืออะไร เอาตามธรรมเนียมกันหน่อยก็จะว่า “ลูกคือชายผ้าเหลืองที่จะให้พ่อแม่ได้คอยเกาะ” บ้านเราฟังลูก ที่อื่นอาจจะฟังไม่ถูก ลูกคือชายผ้าเหลืองที่พ่อแม่ได้เกาะ เกาะแล้วก็จะไปนิพพาน ลูกโตขึ้นก็บวช พ่อแม่เกาะชายจีวรเพื่อจะไปนิพพาน แต่ในบางกรณีลูกนะเป็นเครื่องขวางทางพระนิพพานเสียเอง ลูกบางคนมันขวางทางพระนิพพานของพ่อแม่เสียเอง รวมทั้งของมันด้วย นี่ก็ลูกเหมือนกัน จะเป็นชายผ้าเหลืองให้พ่อแม่เกาะก็ได้ จะขวางทางพระนิพพานเสียเองก็ได้ เป็นขาศึกแก่การบรรลุธรรมะของพ่อแม่ไปหมดทุกสิ่งทุกอย่างก็ได้เหมือนกัน ดูซิ ลูก ลูกอย่างนี้ก็มี

ถ้าเรารู้จักลูกดี เราก็รู้จักความหมายของ“แม่”ดีขึ้นมา ฉะนั้นขอให้ทบทวนดูว่า ลูกนั้นคืออะไร มีตั้งแต่ว่าลูกคือสิ่งที่แม่ชนิดหนึ่งเกลียดชังหรือถือว่ารบกวน เอาไปทิ้งเสีย หรือว่าลูกเป็นสินค้าที่ซื้อขายได้ เลี้ยงไว้ขาย หรือเป็นผู้สืบสายโลหิตรับมรดก จะได้ช่วยปิดตาเวลาตายอย่างนี้ก็ได้ ลูกเป็นลูกหนึ่งของพ่อแม่ คือลูกหนึ่งที่จะใช้หนี้ให้พ่อแม่อย่างเต็มที่ สมกับคำว่าลูกคือลูกหนึ่งของพ่อแม่ ยกพ่อแม่จากความร้อนใจทุกชนิด เพราะไม่มีลูก พอมีลูกก็หายความร้อนใจเท่านั้น ลูกคือผู้ยกความร้อนใจของพ่อแม่ออกไปเสียจากอก ลูกคือชายผ้าเหลืองที่จะให้พ่อแม่เกาะ แต่บางทีลูกก็เป็นผู้ขัดขวางเสียเองก็มี ไปดูเอาเองก็แล้วกันว่า ลูกคืออะไร ก็เห็นได้เองว่า แม่คืออะไร มันเป็นคู่กัน

แม่ที่กานยังไม่รู้จัก

- แม่ในทางธรรม -

ที่นี่จะมาพูดกันในภาษาจริยธรรม ภาษาธรรมะระดับจริยธรรมโดยหัวข้อที่ว่า แม่คืออะไร แม่คืออะไรกันแน่ นี่จะพูดกันในแง่ที่ถูกต้อง ในแง่ที่เป็นธรรมะ ในแง่ที่ทุกคนควรจะรู้จัก

- แม่คือผู้ให้กำเนิด -

แม่คือผู้ให้กำเนิด ให้ได้เกิดมา ไม่มีใครเกิดจากโพรงไม้ เกิดจากแม่ทั้งนั้น ฉะนั้นสิ่งแรกเราจะต้องพูดว่า แม่คือผู้ที่ให้เราได้เกิดมา ผู้ให้การเกิดแก่เรานี้คือแม่ เราเกิดเองไม่ได้ เราเกิดจากโพรงไม้ก็ไม่ได้ เกิดโดยวิธีไหนก็ไม่ได้ นอกจากแม่เป็นผู้ให้กำเนิดมา

ต่อให้มันอวดดีว่า มันเกิดในหลอดแก้ววิทยาศาสตร์อย่างเดี๋ยวนี้ มันก็ต้องเอาไข่มาจากแม่ เอาเชื้อมาจากพ่อ มันจึงจะเกิดได้ แม้ว่ามันจะเกิดในหลอดแก้ว อย่าอวดดีเลย มันจะอวดดีกันไปถึงไหนกัน แม่คือผู้ที่ให้กำเนิดหรือให้ชีวิตเรามา

- แม่คือครูคนแรก -

แม่คือครูคนแรก ครูแปลว่าผู้สอน ผู้สอนเราคนแรกคือแม่ อาจจะเป็นบทเรียนที่ว่าให้มันรู้จักคุณนม เอานมยัดปากลูกให้ลูกคุณนมเป็น นี่สอนให้ลูกรู้จักกินนม ใครสอนก่อนหน้านี้บ้าง มันไม่มี ครูคนแรกของลูกก็คือแม่ สอนทุกอย่างมาตามลำดับ จนมันรู้จักทุกอย่างที่เด็ก ๆ ทารกควรจะรู้ จะถ่ายอุจจาระ จะถ่ายปัสสาวะ จะกินนม จะทำอะไรขึ้นมา แม่สอนทั้งนั้นแหละ ฉะนั้นขอบพระคุณแม่สูงสุดว่าเป็นครูคนแรก เป็นครูอย่างยิ่ง

แม่ที่กานยังไม่รู้จัก

- แม่เป็นพระพรหมของลูก -

ถือตามบาลีก็ว่า แม่เป็นพระพรหมของลูก หมายความว่าไม่มีใครรักลูกยิ่งกว่าแม่กว่าพ่อ พรหมแปลว่าผู้รัก ผู้มีเมตตา กรุณา ไม่มีใครมีความรักเมตตากรุณายิ่งไปกว่าพ่อแม่ ดังนั้นพ่อ แม่เป็นพระพรหมของลูก คือผู้มีเมตตากรุณาต่อลูกยิ่งกว่าใครๆ

- แม่คือพระอรหันต์ของลูก -

ที่นี้ดูต่อไปว่า แม่เป็นพระอรหันต์ของลูก คือทำให้ลูกได้ บุญ ให้ลูกปฏิบัติบิฑา มารดาแล้วก็ได้บุญ รวมความกันก็ว่า พ่อ แม่คือผู้ที่จะทำให้ลูกมีบุญหรือได้บุญ เมื่อลูกปฏิบัติหน้าที่ของลูก มันก็ได้บุญเหลือหลายเหลือประมาณ นี่เป็นพระอรหันต์ให้ลูกทำ หน้าที่เคารพบูชา ไม่ต้องเสียใจว่าพระอรหันต์อยู่ที่ไหนก็ไม่รู้ ไม่มีแล้วกรรมมังสมัยนี้ อย่าไปคิดเลย พ่อแม่ นั้นแหละคือพระอรหันต์ ขอให้ทำให้ถูกต้อง ให้เกิดบุญกุศลขึ้นมาจากการประพฤติปฏิบัติ ต่อพ่อแม่ นี่พ่อแม่ก็เป็นอาหุเนยยบุคคล หรือเป็นพระอรหันต์ของลูกนั่นเอง

สรุปความแล้วก็เป็นผู้ที่เกิดมาเพื่อให้ลูกได้บุญ คำนี้กว้าง ขวาง ความหมายกว้างขวาง พ่อแม่เกิดมาทำให้ลูกมันได้บุญทุกอย่าง มันรู้ประสีประสา มันทำสิ่งที่ดีที่งาม ให้มันสนองคุณของ พ่อแม่ กตัญญูต่อพ่อแม่แล้วมันก็ได้บุญ ลูกได้บุญเพราะมันปฏิบัติ ต่อพ่อแม่อย่างถูกต้อง

ทบทวนที่เถอะเรื่องพ่อแม่ แม่พ่อ แม่เป็นผู้ให้กำเนิดชีวิต มา แล้วก็เป็นครูคนแรกที่สุด แล้วก็เป็พระพรหมที่รักลูกที่สุด

❁ แม่ที่ท่านยังไม่รู้จัก ❁

ไม่มีใครเสมอเหมือน เป็นพระอรหันต์คือเป็นผู้ที่จะทำให้ลูกเกิด บุญ มีบุญทุกสิ่งทุกอย่างทุกประการ เรียกว่าเป็นเรื่องของศีลธรรม ที่เราจะต้องรู้ จะต้องรู้ว่าแม่คืออย่างนี้ อย่าทิ้งไว้ในฐานะไม่รู้จัก ต้องรู้จัก “แม่” ให้ครบถ้วนทุกแง่ทุกมุม

- แม่คือผู้แบ่งเบาภาระของพ่อ -

เดี๋ยวนี้จะชวนกันมองเลยต่อไปถึงเรื่องที่มีน้เกี่ยวกับ ปัญหาการบ้านการเมืองการเศรษฐกิจบ้าง บอจ ะไรก็ไม่รู้ คือ ปัญหาของคนปัจจุบันนี้ ยุคปัจจุบันมีปัญหอย่างไร เราเอา มา พุดกันในเรื่องนี้ว่า แม่คืออะไร หรือ ผู้หญิงคืออะไร เดี่ยวนี้เขา ถือว่าผู้หญิงคือคู่ต่อสู้ของผู้ชายนะ ผู้หญิงเรียกร้องสิทธิเสมอผู้ชาย ผู้หญิงเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ให้ได้เหมือนผู้ชาย เช่น ได้เงินเดือน เท่าผู้ชาย ได้อะไรเท่าผู้ชาย จะเป็นปลัดอำเภอก็ได้ อย่างนี้เป็น ต้น เรียกร้องอย่างนี้ จะต้องเสมอกับผู้ชาย

อย่างนี้มันไม่ใช่ผู้หญิงแล้ว มันจะเป็นกระเทยหรืออะไร เสียแล้ว ถ้ามันเป็นผู้หญิงมันต้องทำหน้าที่ของผู้หญิง เป็นผู้แบ่ง เบาภาระของพ่อ แม่คือผู้ที่แบ่งเบาภาระของพ่อ งานทั้งดุ้นนี้มา แบ่งกันทำคนละครึ่ง แล้วมันก็ง่ายเข้าในการที่จะสร้างฐานะสร้าง เนื้อ สร้างตัว สร้างความเจริญ หรือแม่แต่ที่จะปฏิบัติธรรมะก็ ถေး ถ้าแม่ทำครึ่งพ่อทำครึ่ง มันก็ยิ่งง่ายแหละ มันสนับสนุน แก่กันและกัน แม่ไม่ใช่ผู้ที่ทำงานแข่งกับพ่อ หรือเรียกร้องสิทธิ เท่าเทียมกับพ่อ เหมือนอย่างสมัยปัจจุบันที่เขาว่าเจริญ เจริญ ไปตามแบบเขาก็ตามใจ แต่อาตมาไม่เห็นด้วย ผู้หญิงต้องเป็น

•••••แม่ที่ก่กันยังไม่รู้จัก•••••

ผู้หญิง ผู้ชายต้องเป็นผู้ชาย ทำหน้าที่ของตนให้ถูกต้อง โลกนี้จึงจะมีความสุข ถ้าผู้หญิงไปทำหน้าที่พ่อเสียแล้ว มันก็เหลือ แต่พวกกระเทย โลกนี้ไม่มีความสุข ผู้หญิงจึงเป็นผู้หญิงร้อยเปอร์เซ็นต์ ผู้ชายจึงเป็นผู้ชายร้อยเปอร์เซ็นต์ แม่จึงเป็นแม่ร้อยเปอร์เซ็นต์ พ่อจึงเป็นพ่อร้อยเปอร์เซ็นต์ โลกนี้จะต้องมีสันติภาพ จะต้องมีความสุข

- แม่คือผู้สร้างวิญญาณให้แก่ลูก -

เอาตมาพูดตามใจหน่อยนะ พูดตามความรู้สึกว่า แม่นี้คือผู้สร้างวิญญาณให้แก่ลูกมากกว่าพ่อ ความรู้สึกความรอบรู้ทางสติปัญญา ทางจิตทางวิญญาณ แม่ให้มากกว่าพ่อ เพราะว่ากล่อมเกลามาแต่อ่อนแต่ออก ย่อมถ้ายนิสัย ย่อมสั่งสอนอะไรๆ ที่เป็นพื้นฐานให้ฉลาด ให้สุขุม ให้รอบคอบ ให้อดทน ให้พากเพียร แม่ใส่มาให้มากกว่าพ่อ

ถ้าเป็นแม่ที่ดีและประพฤติต่อกันอย่างถูกต้อง ต้องถือว่าแม่เป็นผู้สร้างวิญญาณให้มากกว่าพ่อ บางคนโกรธแล้วไซ้ใหม่อยากจะตีว่าแม่ ไม่ยอมเสียเปรียบในข้อนี้ แต่เอาตมาสังเกตดูแล้ว แม่จะใส่ให้มาก เอาตัวเองเป็นหลัก ได้รับสิ่งทางจิตทางวิญญาณจากแม่มากกว่าพ่อ เพราะอยู่กับแม่แทบตลอดเวลา ไม่ค่อยมีโอกาสอยู่กับพ่อ เลยถือว่าแม่เป็นผู้สร้างความสำเร็จ ความสูงสุด ความก้าวหน้าในทางจิต ทางวิญญาณ คุณธรรมทางจิตทางวิญญาณมากกว่าพ่อ นี้ในกรณีทั่วไป ถ้าในกรณีพิเศษ ยกเว้น อาจจะมีบางคู่เขาเป็นพิเศษ พ่อทำได้มากกว่าแม่ แต่ถ้า

❁ แม่ที่กำนยังไม่รู้จัก ❁

ปล่อยกันไปตามธรรมชาติธรรมดาแล้ว แม่มีโอกาสดำทอความ
ดีงาม ความอะไรทางจิตทางวิญญาณ กระทั่งทางสติปัญญา ทาง
คุณธรรมที่ควรจะมี นี่ให้มากกว่าพ่อ

- แม่มาก่อนพ่อ -

ที่นี้ขออ้างบาลีบ้าง ในบาลีจะมีคำว่า “มาตาปิตา” แปล
ว่า แม่และพ่อ ทั้งนั้นแหละ ในภาษาบาลีว่าแม่และพ่อ ภาษา
ไทยมากลับเสียเป็นพ่อและแม่ ถ้าพูดอย่างไทย พูด “พ่อ” ก่อนแล้ว
พูด “แม่” ตามทีหลัง พ่อแม่ นี่พูดอย่างไทย ถ้าพูดอย่างบาลีว่า
แม่และพ่อ(มาตาปิตา) ไม่มีตรงไหนเลยที่กลับกันเป็นพ่อและแม่

นี่แสดงว่าคนโบราณ คนเก่าแก่แต่ดึกดำบรรพ์ เขาจะมอง
เห็นว่าแม่มาก่อน สำคัญกว่า ยกขึ้นมาไว้เป็นคำหน้าเรียกว่าแม่
และพ่อ หรือจะพูดว่าโดยหลักพื้นฐานทั่วไปแล้ว แม่ได้มอบให้
ถึงพ่อจะมอบให้สิ่งสูงสุดกว่าก็จริง แต่ทีหลัง มันทีหลัง แม่มา
ก่อน นี่ดูได้จากคำที่ใช้พูดจากัน แม่และพ่อ ไม่ใช่พ่อและแม่

แต่ถ้าจะพูดกันในแง่ของธรรมชาติ ก็ดูเอาเอง เมื่ออาตมา
เป็นเด็ก ๆ สังเกตเห็นไอ้พวกที่เขาเล่นปลากัด เล่นไก่ชน เขาเลือก
“แม่” เลือกแม่พันธุ์ดี ไม่เลือกพ่อ ไก่ก็ต้องเอาแม่ที่พันธุ์ดี ปลา
กัตกก็ต้องเอาแม่ที่พันธุ์ดี แล้วผสมจึงจะได้พันธุ์ดี ไม่ได้เลือกพ่อ
นี่มันความลับพิเศษที่ไหนก็ไม่รู้ แต่มันถือปฏิบัติกันมาอย่างนั้น
การที่จะเอาพันธุ์ให้ดีขึ้น ก็ต้องให้ไปทางแม่ ให้เดินไปทางแม่
เลือกพันธุ์แม่ให้ดี มันก็เข้ากับความหมายที่ว่าแม่และพ่อ แม่และ
พ่อ เมื่อนำมาก่อน

แม่ที่ท่านยังไม่รู้จัก

- แม่และพ่อมีบุญคุณเท่ากัน -

ถ้าพูดกันว่าในฐานะใครจะมีบุญคุณมากกว่ากัน ตั้งปัญหาว่าใครจะมีบุญคุณมากกว่ากัน อาตมาขอตอบว่า เท่ากัน มันคนละอย่าง มันเท่ากัน ไม่มีใครมากกว่ากัน บุญคุณพ่อกับบุญคุณแม่ ไม่เหมือนกัน แต่ที่จะวัดจะตวงมากน้อยเท่ากัน ถือว่าพ่อกับแม่นี้มีบุญคุณเท่ากัน แล้วมันสัมพันธ์กันอย่างไรที่แยกกันไม่ได้

- พ่อแม่ลูกแยกกันไม่ได้

เช่นเดียวกับพระรัตนตรัย -

ดูให้ดีเถอะ พ่อกับแม่นี้สัมพันธ์กันอย่างไรที่แยกกันไม่ได้ ถ้าไม่มีคนที่เป็นพ่อแล้ว คนที่เป็นแม่จะมีได้อย่างไร เข้าใจไหม แม่มันเกิดขึ้นมาได้เพราะมีคนที่เป็นพ่อ แมแต่ลูกก็เหมือนกัน ถ้ามันไม่มีคนที่เป็นลูกแล้ว แม่มันจะเกิดขึ้นได้อย่างไร ลูกก็มีความสำคัญเหมือนกัน คือทำให้เกิดแม่ขึ้นมา ต้องมีคนที่เป็นลูก แม่มันจึงจะเกิดขึ้นมาในโลก ต้องมีคนที่เป็นพ่อ จึงจะทำให้คนหนึ่งกลายเป็นแม่ขึ้นมา มันสัมพันธ์กันอย่างไรที่แยกกันไม่ได้ พ่อแม่ลูก ๓ เสานี้แยกกันไม่ได้

ขอให้นึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แยกกันไม่ได้ ถ้าใครแยกได้ คนนั้นไม่ถูกต้อง ไม่มีพระพุทธก็ไม่มีพระธรรม ไม่มีพระธรรมก็ไม่มีพระสงฆ์ พระพุทธตรัสรู้พระธรรม ต้องมีพระธรรมให้ตรัสรู้ พระธรรมก็ต้องมีผู้นำไปปฏิบัติจึงจะเป็นประโยชน์ คือพระสงฆ์ ไม่เช่นนั้นไม่มีประโยชน์ ถ้าไม่มีคนเอาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ มันก็ไม่มีประโยชน์อะไร มีก็เหมือนกับไม่มี

.....แม่ที่ท่านยังไม่รู้จัก.....

พระพุทธ-พระธรรม-พระสงฆ์ สามเสานี้ แยกกันไม่ได้
ฉันใด พ่อ-แม่-ลูกแยกกันไม่ได้ แยกกันก็เป็นไม่มี มีแม่ขึ้นมาก็
เพราะมีพ่อ ทำให้เกิดแม่ขึ้นมา เพราะมีลูกจึงทำให้เกิดแม่ขึ้น
พ่อ-แม่-ลูกไปด้วยกัน ใครจะอวดดีแยกไปจากกันก็ตามใจมัน
มันจะโง่หรือจะฉลาดก็ตามใจ ที่มันจะแยกพ่อแม่ลูกออกจากกัน
ขอให้ เป็น ๓ เกลียว เชือก ๓ เกลียวไม่แยกจากกัน พ่อ-แม่-ลูก
แล้วสิ่งต่าง ๆ ก็จะเป็นไปอย่างถูกต้องเรียบร้อย

- แม่ของโลก -

ทีนี้ก็จะดูกันให้มันมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ให้มันเป็น
ประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะเป็นประโยชน์ได้ จะขอเสนอ แม่ที่ท่าน
ทั้งหลายไม่รู้จัก ดูถูกหย่อนนะ ตามหัวข้อบรรยายว่า วันนี้พูด
เรื่อง “แม่ที่ท่านยังไม่รู้จัก” จะขอยกตัวอย่างแม่ที่ท่านยังไม่รู้จัก
ท่านรู้จักแต่แม่ของลูก ท่านยังไม่รู้จัก “แม่ของโลก” แม่ของโลก
นั้นรู้จักไหม ดุงง ๆ กันไปหมดใช่ไหม แม่ของโลก

ถ้าเป็นแม่ที่ถูกต้อง เป็นแม่ที่แท้จริงแล้ว มันเป็นแม่ของ
โลกนะ ไม่ใช่แม่ของลูก ไม่ใช่แม่ของลูกคนเดียว มันเป็นแม่ของ
คนทั้งโลก โลกมันมีมาเพราะแม่ เพราะแม่ช่วยสร้างขึ้นมา โลก
อยู่ได้ก็เพราะว่าพวกแม่เขาทำหน้าที่เป็นแม่

ต้องเป็น “แม่ของโลก” อย่าเป็นเพียงแม่ของลูก มันเล็ก
เกินไป น้อยเกินไป มองดูกันแคบเกินไป

ขอให้ถือว่าโดยบุญคุณก็กว้างขวาง จะเป็นผู้ตอบแทนคุณ
ก็ต้องตอบแทนให้กว้างขวาง จะเป็นผู้มีบุญคุณก็มีให้กว้างขวาง

❀ แม่ที่กานยังไม่รู้จัก ❀

ขอให้มารดาทั้งหลายจงถือตนว่าเป็นมารดาของโลก เพื่อให้โลกตั้งอยู่ได้ เพื่อให้โลกดียิ่งๆ ขึ้นไป เพื่อให้โลกเจริญก้าวหน้า นี่เป็นมารดาของโลก คือเป็นแม่ของโลก

แม่บางคนหรือหลายคน ไม่เคยคิดว่าฉันเป็นแม่ของโลก เป็นแม่ของลูกคนเดียวก็นับไม่ได้ เป็นไม่ เป็นไม่ถูกแล้ว จะไปเป็นแม่ของโลกได้อย่างไร นี่ขอให้คิดสักนิดเถิด คิดสักนิด อย่าหยุดเฉย คิดสักนิด ก็จะมองเห็นว่า ความเป็นแม่ที่มันเป็นแม่ของโลก เพราะว่าถ้าไม่มีแม่ โลกมันก็ไม่มี โลกมันไม่มีอะไรเหลือ ถ้าไม่มีแม่เป็นผู้นำวิญญูณของสัตว์ผู้เกิดมาแล้ว มันไม่มีมนุษย์ มันมีแต่สัตว์เดรัจฉานหมด แม่นี้เป็นมารดาของโลก แม่นี้เป็นแม่ของโลก ขอให้ เป็นแม่ของโลก

ขอให้เรารู้จักแม่โดยแท้จริง โดยสมบูรณ์ถึงที่สุดว่าแม่ของโลก แม่ของโลกนี้ก็ต้องรู้จัก แม่ของลูกไม่ค่อยยากลำบากอะไรนัก แต่ว่าแม่ของโลกนี้มันสูงสุด ขอให้รู้จักเถอะ ไม่รู้จักแม่ของโลกแล้วก็เรียกว่าไม่รู้จักอะไรอยู่มากที่สุด มันจะเป็นคนใจแคบเห็นแก่ตัว ชนิดที่ว่าหาความสุขยาก

- หน้าทีของลูกต่อพ่อแม่ -

ในที่สุด เรื่องสุดท้ายที่จะพูดกันเกี่ยวกับ“แม่” ก็คือ “หน้าที่” หน้าที่ของเราที่จะประพฤติจะทำต่อแม่ หน้าที่ของลูกที่จะมีต่อแม่ ลูกมีหน้าที่ต่อแม่พ่ออย่างไร ไปเปิดดู นวโกวาท เคยบวชมาแล้ว เรียนนวโกวาทมาแล้ว นวโกวาทเป็นหนังสือแบบเรียนนักเรียนก็อธิบายไว้ดีทีที่สุด ลูกจะตอบแทนบุญคุณพ่อแม่

.....แม่ที่ท่านยังไม่รู้จัก.....

อย่างไร เช่น ท่านเลี้ยงเรามา เราก็เลี้ยงท่านตอบ แล้วก็ทำให้ท่านสบายใจ เมื่อท่านตายแล้วก็ทำบุญอุทิศไปให้อยู่เสมอ หน้าที่คืออย่างนี้

เดี๋ยวนี้อาตมาอยากจะพูดให้มันมากกว่านั้น คือหน้าที่ที่ลูกจะต้องสนองพระคุณของแม่ เราแบ่งออกเป็นอย่างๆ มันง่ายมันศึกษาง่าย

- เลี้ยงดูทางกาย -

ข้อแรก เราจะสนองคุณพ่อแม่ด้วยการเลี้ยงดู ประณินบัติพ่อแม่ในทางกาย ให้พ่อแม่ได้รับความสะดวกสบายในทางวัตถุ ในทางร่างกาย ทรัพย์สินสมบัติ สิ่งของ ในทางร่างกายไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ ที่สนองพระคุณพ่อแม่ให้มากที่สุด คือพ่อแม่ได้รับความสะดวกสบายเป็นสุขในทางกาย

- เลี้ยงดูทางจิตใจ -

แล้วข้อ ๒ สอนองคุณพ่อแม่ด้วยการเลี้ยงดูทางจิตใจ ลูกต้องเป็นฝ่ายอดทน ให้ลูกเป็นฝ่ายอดทน ช่วยเขียน ช่วยจำ ช่วยฟังเข้าไปในหัวใจ ขอให้ลูกเป็นฝ่ายอดทน อย่าให้พ่อแม่ร้อนใจ ให้พ่อแม่ได้รับความเย็นอกเย็นใจเพราะมีลูกคนนี้ นี้เรียกว่าอย่าให้พ่อแม่ต้องร้อนใจ ต้องขัดใจ ต้องรำคาญใจ ต้องอะไรเพราะลูกคนนี้ นี้เรียกว่า เลี้ยงดูในทางจิตใจ

- ทำให้พ่อแม่รู้ธรรมะ -

การสนองพระคุณพ่อแม่ที่ท่านพูดไว้หรือกล่าวไว้ตามขนบธรรมเนียมประเพณี พูดเป็นสำนวนวัดๆ ว่า จะสนองคุณ

❀ แม่ที่ก้านยังไม่รู้จัก ❀

พ่อแม่ด้วยสิ่งสูงสุด ก็คือทำให้พ่อแม่เป็นญาติในพระศาสนา เป็นคำพูดที่ว่ามันก้าวมอะไรอยู่ จะขอใช้คำสั้น ๆ ว่า ด้วยการทำให้พ่อแม่รู้ธรรมะ

ทำให้พ่อแม่เป็นญาติในพระศาสนา ก็คือทำให้พ่อแม่รู้ธรรมะ ขอให้ลูกชวนชวายเป็นทุกอย่างทุกทางเพื่อให้พ่อแม่ได้รู้ธรรมะ เพราะพ่อแม่บางทีก็ไม่มีโอกาสได้ไปศึกษาไปวัดไปวา อยากจะรู้ก็ไม่ได้รู้ เมื่อลูกมีโอกาสไปเล่าไปเรียนไปศึกษา ก็อยู่ในฐานะที่จะพูดจะจาอะไรได้มากกว่า ก็ขอให้ลูกนี้ช่วยส่งข่าวมาให้แม่พ่อรู้ธรรมะ

เมื่ออาตมาแรกบวชใหม่ๆ ก็เขียนธรรมะใส่สมุดแบบฝึกหัดส่งมาให้แม่ทุก ๆ วันพระเหมือนกันแหละ ธรรมะทีละข้อสองข้อแปลลอกออกไป ๆ เขียนใส่สมุดเอ็กเซอร์ไซส์ที่นักเรียนใช้ฝากมาให้แม่ นี่คือจุดตั้งต้นที่เผยแผ่ศาสนาของอาตมา เขียนข้อความทางธรรมะให้แม่ทุกวันพระ เรื่องขึ้นธรรมาสันเทศน์นี้มันทีหลังคือว่าตั้งต้นด้วยการโปรดพ่อแม่ให้เป็นญาติในพระศาสนา คือทำให้พ่อแม่รู้ธรรมะ

— การตอบแทนพระคุณ

อย่างสูงสุดสามภักดิ์ —

ในการบรรยายแบบโบราณ อุปัชฌาย์จะบรรยายว่า ไม่มีทางอื่นใดที่จะตอบแทนคุณพ่อแม่ เช่นท่านจะบรรยายว่าให้แม่อยู่บ่าซ้าย ให้พ่ออยู่บ่าขวา ไม่ต้องลงดิน กินข้าวอาบน้ำบ่อนข้าวอยู่บนบ่าตลอดชีวิต อย่างนี้ก็ยิ่งตอบแทนพระคุณไม่หมด ไม่

แม่ที่ท่านยังไม่รู้จัก

สมควรแก่พระคุณของพ่อแม่ ต้องทำให้พ่อแม่เป็นญาติในพระศาสนา จึงจะสมควรกับพระคุณของพ่อแม่ ก็หมายความว่า ให้เจ้านาคอย่าขี้เกียจ อย่าเหลวไหล ให้อุตส่าห์ทำให้พ่อแม่รู้ธรรมะ จงอุตส่าห์ทำให้พ่อแม่รู้ธรรมะ นี่คือการสนองพระคุณพ่อแม่ที่ดีที่สุด พุดกันอยู่อย่างนี้

พระคุณของพ่อแม่ พระอุปัชฌาย์อาจารย์แต่โบราณท่านจะพูดสอนเวลาบวชเจ้านาค ว่าให้เอาท้องฟ้าทั้งหมดเป็นกระดาศ เอาจูเขาหิมาลัยเป็นดินสอ ละลายน้ำในมหาสมุทรเป็นน้ำหมึก แล้วเขียนให้เต็มท้องฟ้า ก็ไม่หมดพระคุณของพ่อแม่เลย พุดกันอย่างนี้ แต่ว่าถ้าได้ทำให้พ่อแม่เป็นญาติในพระศาสนา มันจะคุ้มค่า เพราะว่าท่านได้เป็นสัมมาทิฐิ ท่านเอาตัวรอดได้ ทีนี้ถ้าจะทำให้บรรลุมรรคผลนิพพานได้ก็ยิ่งดี ยิ่งหมดจด ทดแทนพระคุณอย่างหมดจด

- ลูกเป็นอนุสาวรีย์ที่ดีที่สุดของพ่อแม่ -

ทีนี้ขอแถมท้ายสักข้อ ช่วยฟังให้ดีนะ ลูกเด็ก ๆ ช่วยตั้งใจฟังให้ดี สนองคุณของพ่อแม่ข้อสุดท้าย เธอทั้งหลายช่วยเป็นอนุสาวรีย์ที่ดีที่สุดให้แก่พ่อแม่ เธอเกิดจากพ่อแม่ เหลืออยู่ยังไม่ตาย ขอให้เธอนี้เป็นอนุสาวรีย์ที่ดีที่สุด เป็นที่ระลึกแก่พ่อแม่อย่างไม่มีอะไรเสมอเหมือน

ไม่ต้องสร้างเจดีย์ ไม่ต้องสร้างอะไรที่ไหนหรอก ตัวเองนั่นแหละทำตัวเองให้เป็นอนุสาวรีย์ที่ดีที่สุดดงดงามที่สุด สูงส่ง ประเสริฐที่สุด เป็นอนุสาวรีย์ที่ดีที่สุดให้แก่พ่อแม่ที่ล่วงลับไปแล้ว

.....แม่ที่ท่ายังไม่รู้จัก.....

หรือแม้อยู่ก็ตามเถอะ เราจะเป็นอนุสาวรีย์ที่ดีให้แก่มแม่ ถ้าทุกคนทำอย่างนี้แล้ว โลกนี้มีสันติภาพ มีสันติสุข ไม่มีความทุกข์ ไม่มีข้อเดือดร้อนใดๆ เลย ขอให้ลูกหลานทุกคนกระทำตนให้เป็นอนุสาวรีย์ที่ดีที่สุดให้แก่มแม่ตลอดกาลนาน นี่คือนหน้าที่

อาตมาก็คิดอย่างนี้แหละ ไม่ใช่ว่าจะพูดให้ท่านทั้งหลาย ฟังข้างเดียว อาตมาเองก็พยายามทำตนให้เป็นอนุสาวรีย์ที่ดีที่สุดของแม่ เมื่อตะกีบอกแล้วไซ้ใหม่ว่า ถ้าไม่มีแม่ สอนโมกข์ไม่มีไปคิดดูเถอะ ถ้าเข้าใจฟังแล้วก็จะฟังออกว่า ถ้าไม่มีแม่ สอนโมกข์ไม่มี ไม่เกิดอาตมา มาสอนโมกข์ก็ไม่มี หรือว่าถ้าไม่ได้คิดอย่างนี้ มันก็ไม่ได้ทำอย่างนี้ แล้วมันไปทำอย่างอื่นเสีย มันจะไปมีครอบครัวไปมีอะไรเสีย สอนโมกข์ก็เกิดไม่ได้ สอนโมกข์มันเกิดได้เพราะสนองคุณแม่ เป็นความต้องการของแม่ทุกอย่างในการเผยแผ่พระศาสนา แม่ยินดีที่จะเสียสละทุกอย่างทุกประการให้เราได้ทำงานเผยแผ่พระศาสนา ถ้าไม่มีแม่ สอนโมกข์ก็ไม่มี

สำหรับอาตมาจึงถือเป็นหน้าที่ ๆๆ ที่จะเป็นอนุสาวรีย์ที่ดีที่สุดให้แก่มแม่ ผู้ล่วงลับไปแล้ว แล้วก็ขอชักชวนท่านทั้งหลายทุกคน จงเป็นอนุสาวรีย์ที่ดีที่สุดให้แก่มแม่ที่ล่วงลับไปแล้วแล้วเรื่องก็จบ

ก็กล่าวได้ว่า ท่านทั้งหลายรู้จักพ่อแม่ รู้จักพ่อแม่หมดสิ้น ไม่มีพ่อแม่เหลืออยู่สำหรับไม่รู้จัก การบรรยายธรรมวันนี้ก็สำเร็จตามความประสงค์ ที่ท่านรู้จักแม่ในทุกความหมาย ทำหน้าที่ต่อแม่ทุกความหมาย

❀ แม่ที่ท่านยังไม่รู้จัก ❀

พรุ่งนี้เป็นวันที่เราสมมติกันว่าเป็น“วันแม่” ให้เตรียมตัวเพื่อทำอะไรทุกอย่างที่แสดงว่าเราจะเป็นลูกที่ดีที่สุด ตั้งสมาธิจิตจะสนองคุณแม่กันให้ถึงที่สุด พรุ่งนี้เป็นวันแม่ มีอะไรอีกหมดแล้ว ท่านรู้จักแม่ทั้งหมดทุกอย่าง ทุกแง่ ทุกมุมแล้ว ท่านรู้จักแม่ตามความประสงค์ของอาตมาแล้ว การบรรยายในวันนี้ ไม่มีเรื่องอะไร นอกจาก“แม่ที่ท่านยังไม่รู้จัก” พอบรรยายจบ ก็หมายความว่าท่านรู้จักแม่ในทุกแง่ทุกมุม ตามที่ควรจะรู้จัก อาตมาก็ยินดี ขอขอบคุณท่านทั้งหลายที่อุตส่าห์ทนฟัง เพื่อให้รู้จักแม่ในทุกแง่ทุกมุม แล้วก็เป็นลูกที่ดี เป็นอนุสาวรีย์ของพ่อแม่ที่ดีอยู่ตลอดกาลนาน

แม่ที่ยังไม่รู้จัก รู้จักแล้ว รู้จักทั้งหมด รู้จักทุกแง่ทุกมุม รู้จักเปรียบเทียบ รู้จักที่ต่ำที่สูง รู้จักหมดในความหมายที่มันเกี่ยวกับแม่ แปลว่าเรารู้จักแม่ทุกอย่างทุกประการแล้ว การบรรยายนี้ก็สมควรแก่เวลา ก็ต้องขอยุติการบรรยาย เปิดโอกาสให้พระคุณเจ้าทั้งหลายได้สวดบทพระธรรมคณีสถายที่ท่านทั้งหลายตั้งใจฟังให้ดีแล้ว จะเกิดกำลังใจ ปฏิบัติธรรมที่จะปฏิบัติ ที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ถูกต้องครบถ้วนสำเร็จประโยชน์ทุกประการ ขอให้สำเร็จตามนี้ ด้วยกันจงทุกๆ ฝ่าย ทุกๆ คน เทอญ

● ลูกใครหนอ...น่ารักจัง
ลูกใครหนอ...นิสัยดีจริง
ลูกใครหนอ...แม่คงสอนมาดี
ลูกคืออนุสาวรีย์ของพ่อแม่

● ถ้าลูกแย่...นิสัยเลวทราม
ไปไหนก็ส่งกลิ่นเหม็น เป็นที่น่ารังเกียจ
คนเขาก็เดียดฉันท์
ว่าลูกใครหนอ...ทำไมถึงเลวจัง
ว่าลูกใครหนอ...ทำไมถึงต่ำทราม
ว่าลูกใครหนอ...พ่อแม่ไม่สั่งสอน
เดือตร้อนถึงบุพการี

● แต่ถ้าพ่อแม่สอนเขาดี
ก็เหมือนมาลีที่ส่งกลิ่นหอม
มีแต่คนชื่นใจ คนเขาก็ชื่นชม
ว่าลูกใครหนอ...น่ารักจัง
ว่าลูกใครหนอ...นิสัยดีจริง
ว่าลูกใครหนอ...แม่คงสอนมาดี

อนุสาวรีย์ ของ

พ่อแม่

นิพนธ์ของ จิววัน

บุค “มารดาของแผ่นดิน”

● อยากให้อนุสาวรีย์ยังคงงาม
ต้องช่วยกันสอน
ต้องช่วยกันปราม
อย่าปล่อยให้ปละละเลยทิ้งขว้าง
เด็ก ๆ จะประจานพ่อแม่ตนเอง
ว่าลูกใครหนอ...ทำไมถึงเลวจัง
ว่าลูกใครหนอ...ทำไมถึงต่ำทราม
ว่าลูกใครหนอ...พ่อแม่ไม่สั่งสอน
เดือตร้อนถึงบุพการี

● ลูกใครหนอ...น่ารักจัง
ลูกใครหนอ...นิสัยดีจริง
ลูกใครหนอ...แม่คงสอนมาดี
ลูกคืออนุสาวรีย์ของพ่อแม่

ถ้า
หากว่า
ในโลกนี้
คนทั้งโลก
ต่างรู้จักแม่รู้จักลูก
ต่อกันและกันเป็นอย่างดี
และประพฤติก่อนและกัน
ให้เป็นอย่างดีระหว่างแม่กับลูกแล้ว
โลกนี้ก็จะมียุติภาพ สันติสุข
มหาศาลถึงที่สุด
ไม่มีอะไรเปรียบได้

พุทธทาสภิกขุ